

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3251/2023
22.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Аврамовић, адвокат из ..., против туженог ЈП ЕПС са седиштем у Београду, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради утврђења и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1687/23 од 21.04.2023. године, у седници одржаној 22.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1687/23 од 21.04.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 457/21 од 06.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда изјављен од стране туженог, као неоснован. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да тужилац има право на стаж осигурања са увећаним трајањем на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања у трајању од 14 месеци, због обављања послова радног места „руковалац ...“ за период од 01.01.1998. године до 31.12.2022. године и да је остварио бенефицирани радни стаж у дужини од четири године и 25 дана, па је обавезан тужени да за тужиоца уплати доприносе за утврђени бенефициран стаж надлежном Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених Београд у износу од 1.945.539,31 динар, са законском затезном каматом почев од 31.01.2023. године као дана вештачења па до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 169.150,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1687/23 од 21.04.2023. године, ставом првим изреке, укинута је решење садржано у ставу првом изреке првостепене пресуде. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у делу става другог изреке и одбачена тужба за утврђење да тужилац има право на стаж осигурања са увећаним трајањем на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања у трајању од 14 месеци, због обављања послова радног места „руковалац ...“ за период од 01.01.1998. године до 31.12.2022. године и да је остварио бенефицирани радни стаж у дужини од 4 године и 25 дана. Ставом трећим изреке, преиначена је

првостепена пресуда у делу става другог изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да за тужиоца уплати доприносе за утврђен бенефицирани стаж надлежном РФ ПИО у износу од 1.945.539,31 динар са затезном каматом од 31.01.2003. године до исплате. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка пред првостепеним судом у износу од 169.150,00 динара као и захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног поступка. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка по жалби у износу од 117.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба Закона о парничном поступку и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. и 3. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11...18/20 и 10/23-др закон, у даљем тексту: ЗПП) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог. Тужиоцу је решењем РФ за ПИО од 14.10.1997. године утврђена преостала радна способност због болести и признато право на запослење на другом радном месту, након чега је распоређен на радно место руковалац ..., на ком радном месту се стаж осигурања не рачуна са увећаним трајањем. Међутим, тужилац је од 1998. године фактички обављао послове руковаоца ... на ком радном месту се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Тужилац и сада обавља ове послове, али му није признато право на бенефицирани радни стаж који је прописан за то радно место. Остварени бенефицирани радни стаж и новчани износ доприноса утврђен је вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке.

Првостепени суд је одбио приговор апсолутне ненадлежности суда с обзиром да тужилац тужбом не тражи процену радног места на коме стаж осигурања треба да се рачуна са увећаним трајањем, за коју процену би био надлежан РФ ПИО, већ тужбом тражи признање права из радног односа по основу радног места за које је претходно код надлежног фонда у спроведеном поступку утврђено право са увећаним трајањем, које тужиоцу није признато иако је фактички обављао те послове. Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је тужилац фактички обављао послове радног места на коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, због чега је усвојио тужбени захтев за утврђење бенефицираног радног стажа и за уплату доприноса по том основу.

Другостепени суд је укинуо решење садржано у ставу првом изреке првостепене пресуде, којим је одбијен приговор апсолутне ненадлежности суда изјављен од стране туженог, укинуо првостепену пресуду у делу захтева за утврђење права тужиоца на стаж осигурања са увећаним трајањем на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања у трајању од 14 месеци за период од 01.01.1998. године до 31.12.2022. године и у том делу тужбу одбацио у смислу одредбе члана 16. ЗПП, у вези одредбе члана 82. и 84. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, пошто се поступак и начин утврђивања стажа осигурања са увећаним трајањем као и степен увећања стажа, утврђује у управном поступку, што значи да је суд опште надлежности ненадлежан за одлучвање о том захтеву. Другостепени суд је у ставу другом изреке преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за обавезивање туженог на исплату новчаног износа са припадајућом каматом, пошто тужилац у току поступка није пружио доказ да је РФ за ПИО поднео

захтев за признавање права и да је након спроведеног управног поступка код Фонда остварио право на додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем за спорни период, односно због тога што не постоји основ по коме би суд обавезао туженог на уплату додатног доприноса за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, оценивши да првостепени суд у том делу није правилно применио материјално право, односно одредбе Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање.

По оцени Врховног суда неосновано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права приликом доношења побијане пресуде.

Одредбом члана 52. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС“, бр.34/2003...73/18), прописано је да се осигуранику који ради на нарочито тешким, опасним и за здравље штетним радним местима, односно пословима и осигуранику који ради на радним местима, односно пословима на којима после навршења одређених година живота не може успешно обављати своју професионалну делатност, стаж осигурања у ефективном трајању рачуна са увећаним трајањем под условима утврђеним тим законом. Чланом 55. став 1. истог Закона, прописано је да радна места односно послови на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, поступак и начин за њихово утврђивање, као и степен увећања стажа осигурања, утврђује министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања, на предлог Фонда.

Сходно наведеној одредби Закона, надлежни министар је донео Правилник о радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем („Сл. гласник РС“, бр.105/2003...142/14), којим је, као орган надлежан за утврђивање таквих радних места, предвиђена комисија за утврђивање послова на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем у саставу од три члана, а коју именује директор Фонда за пензијско и инвалидско осигурање. То значи да утврђивање права запосленог на бенефицирани стаж врши Комисија Фонда ПИО, сачињавањем записника који има снагу јавне исправе.

Да би запослени остварио право на уплату доприноса по основу бенефицираног стажа, неопходно је да му то право буде утврђено у управном поступку, од стране надлежне Комисије Фонда ПИО, што овде није случај. Пошто се поступак и начин утврђивања стажа осигурања са увећаним трајањем, као и степеном увећања стажа, утврђује у управном поступку, следи да суд није надлежан за одлучивање о тужбеном захтеву тужиоца за утврђење. Тужбени захтев тужиоца за чинидбу – обавезивање туженог да за њега уплати Републичком фонду за ПИО запослених тражене износе са каматом по основу стажа осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, је неоснован, пошто тужилац није остварио право пред надлежним управним органом на стаж осигурања са увећаним трајањем.

Из наведених разлога, применом одредбе члана 414. став 1 ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранка Дражић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић